

անուրանալի է: Պարսկական ձեւ է, որի հայկականն է ոստանեայ, որ պատահում է Փարպեցու մօտ: Ոստանիկ ասել է նրանք են, որ ծագում են արքունի ոստանից: Բառացի՝ դրանիկ, իսկ իրական բովանդակութիւնը ի՞նչ է:

Փաւստոսին ծանօթ է ոստան, բայց ոչ ոստանիկ: Փարպեցին եւ Եղիշէն են, որ դիտեն եւ յաճախ յիշում են ոստանիկ ազատներին:

Փարպեցու ոստանիկի փոխարէն Եղիշէն ունի ոստանիկ յարժունի տանէ: Կամ առանց ոստանիկի, միայն յարժունի տանէ, երբ խօսքը այրուծիոյ կամ զօրքի մասին է:

Փաւստոսի լուծիւնը պատահական չէ: Հաւանական է, որ ոստանիկ ազատութիւն կամ աւելի ճիշդ ոստանիկ կոչումը որոշ իմաստ է ստանում Արշակունեաց թագի անկումից յետոյ:

Պորհրդաւոր է նաեւ Եղիշէի յաւելումը՝ յարքունի տանէ, որ չէ խուսափել Պորենացու դիտող աչքից:

Արդարեւ արքունի տունը ընկած էր, ինչու պէտք է նրա անունը կրէին որոշ կարգի ազատներ եւ նրանց այրուծին: Պատմահայրը ըստիպուած է ենթադրել, որ թերեւս տարբերութիւն կար հին ոստանիկ դնդերի եւ նոր արժունի կոչուածների միջեւ եւ թէ վերջինս դուցէ կազմուած է պարսից կողմից:

Տիգրանակերտի ոստան ազատութիւնը, որի մասին խօսում է Պորենացին, արձագանգ է Փաւստոսի ցուցման որ Անդեղ տունը Արշակունի ոստան էր, դուցէ եւ Աղձնի ոստան կոչումը:

Ոստանիկ համարել ենք հաւաքական անուն Արշակունիների ժառանգորդների բառին լայն նշանակութեամբ. «այսինքն» ոչ միայն Արշակունի սեպուհները այլ եւ արքունիքի եւ թագի բոլոր պաշտօնէութիւնը, նմանապէս եւ այն անձինք, որ ազատութիւն եւ կալուած էին ըստացել Արշակունի թագից առանձին ծառայութեան համար եւ սերտօրէն կապուած էին նրան: Սրանք էին պարզեւական կոչուած հոգերի տէրերը: Արշակի դրան 900 բարձ է համարում Փաւստոս: Ճիշդ է, որ Սասանեան Գահնամակը 600 բարձ ունէր, բայց Պոսրով Փարուէզի ժամանակ աւելի քան 3000 այր ըս-

պասաւոր կար դրան: Սասանեանների պալատական եւ արքունի պաշտօնէութիւնը վայելում էր ազատներին յատուկ արտօնութիւն:

Նոյնը պէտք է ենթադրել եւ Պարթեւեան արքունիքի համար, ուրեմն եւ հայ Արշակունիների: Սպասաւորները եւ պաշտօնեաները պիտի կաղմէին բուն դրանիկների կամ ոստանիկների դասը:

Արտաշէսի անկումով Արշակունի ցեղը չանհետացաւ միանգամից: Բիւզանդական Հայաստանում փայլուն ներկայացուցիչներ ունէին քաղաքական ասպարէզում տակաւին Չ. դարում, ինչպէս Յոհան եւ Արտաւան Արշակունիք, որ մասնակից էին կայսրութեան դէմ կազմակերպուած ապստամբութեան:

Անտարակոյս պարսկական բաժնում եւս յարատեւեցին նրանց շտաբիդները:

Փարպեցին երկու ոստանիկ մարդու անուն է տալիս՝ Չարդադան յոստանեայ տունէն եւ Պապ Արտակունեաց, որդի Բարոցի, այր ոստանիկ:

Արդեօ՞ք այս Արտակունիք Պապ անունը չեն ժառանգել Արշակունիներից, որպէս հեռաւոր արեւակից կամ մերձաւոր թագին, նման Ձիւնական, Վարաժնունի մանր սների, որ հաստատուած էին Արշակունի հողերի վրայ:

Կամ ենալով պարզել ոստանիկի բովանդակութիւնը, կարծել ենք որ երեք կարգի մարդիկ՝ արեւակիցներ, պաշտօնեաներ եւ պարզեւականներ, կարող էին հաւասարապէս կոչուել ոստանիկ, որպէս ընկած թագի մերձաւորներ այս կամ այն մտքով:

Ռուսաց մօտ ազնուականութիւն նշանակող բառը ծագում է դուռն բառից, dvorianin, dvorianstvo նշանակում է բառացի՝ «դրանիկ, դրանկութիւն»:

Ոստանիկների իրաւական դրութիւնը համեմատել ենք սեպուհներին, ասելով, որ նրանք ընկած թագի նկատմամբ նոյն էին ինչ որ սեպուհները նախարարների հանդէպ:

Այս առթիւ պ. Մանանդեան վերադրում է մեզ այն միտքը, իբրեւ թէ սեպուհ անունը յատուկ ենք համարում միմիայն նախարարական ընտանիքներին, եւ ոչ նաեւ թագաւորական տան եւ նշանակում է անգամ դրբիս էջը 451:

Եթէ բաց անենք այդ էջը, կը տեսնենք, որ